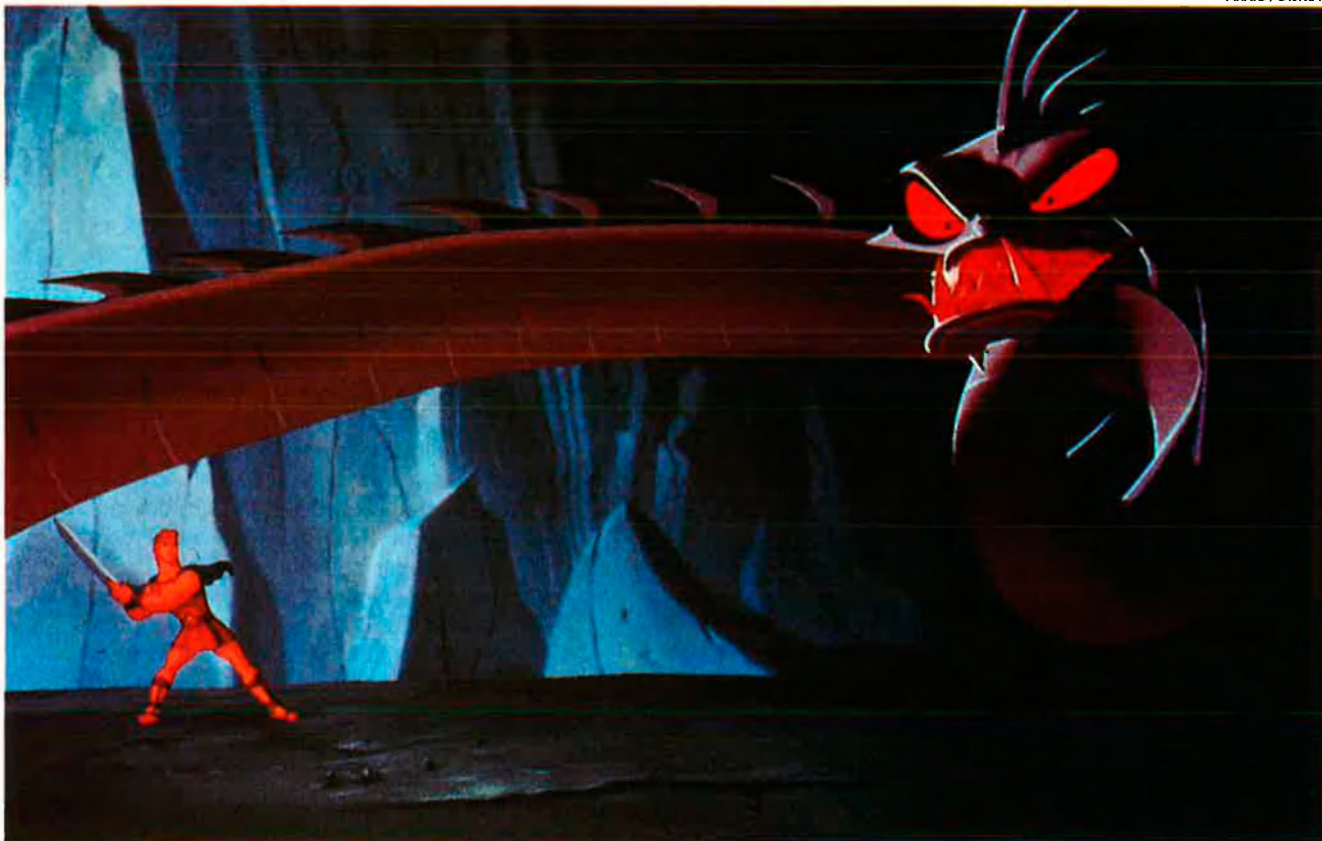

ARXIU / DISNEY

El doblatge en català espanta els americans

Aquesta setmana acaba el termini per presentar al·legacions a l'esborrany de regulació del doblatge en català. Darrere de la polèmica sobre les quotes, hi ha la por de les distribuïdores americanes perquè Euskadi o Galícia imitin la llei catalana.

"Quan va arribar la democràcia a l'estat espanyol, la presència del català al sector audiovisual era molt minsa. Qualsevol pel·lícula que féssim en català tenia un cert èxit perquè era en català. En aquest context, l'administració catalana va abocar els seus esforços a fer una televisió en català i va oblidar el cinema." Ho diu Francesc Bellmunt, el director de *L'orgia* (1977), *La quinta del porro* (1980)

i *Gràcies per la propina* (1997).

L'esborrany de decret que el Departament de Cultura ha presentat recentment pretén corregir aquesta situació i impedir que el doblatge en català continuï essent la propina de les grans distribuïdores i exhibidores: l'any passat la presència del català als cinemes va ser de l'1,84%.

El text provisional, que és en període de consulta i obert a al·legacions fins aquest dijous, 9 de juliol,

afecta dos sectors: el de la distribució i el de l'exhibició. D'una banda, pel que fa a la distribució, es vol aconseguir que l'any 2001 la meitat de les còpies de les pel·lícules més vistes estiguin doblades al català: el decret entén per pel·lícules més vistes els títols que tenen més de 16 còpies per a Catalunya.

Quant a l'exhibició, l'objectiu és que al final de l'any s'hagi programat un dia de cinema en català per cada tres dies de cinema en cas-

l'1,84% de la programació de les sales del Principat

tellà o en altres llengües. És el que en diuen una quota de pantalla del 25%.

La mesura, però, ha aixecat polseguera i uns i altres han criticat el conseller de Cultura, Joan Maria Pujals, per la forma de presentar l'esberrany o pel seu contingut.

Per la banda política, el PSC ha criticat el decret perquè incompleix l'acord segons el qual el desenvolupament de la Llei de Política Lingüística s'havia de consensuar amb els altres partits polítics que van prestar suport a la llei. A banda d'això, el socialista Antoni Dalmau aclareix que el PSC "és favorable a les quotes, però aquestes han d'anar acompanyades d'un ajut efectiu al cinema català, que ara per ara és pràcticament inexistent". Si això no es fa, diu Dalmau, el decret pot ser fins i tot perjudicial. Dalmau opina també que "TV3 s'hauria d'implicar en el doblatge de les pel·lícules perquè, de fet, ara ja les dobla, ni que sigui tres o quatre anys després de l'estrena".

Iniciativa per Catalunya (IC) i Esquerra Republicana (ERC) també critiquen que Pujals no hagi lligat el projecte abans de fer-lo públic, però coincideixen en la necessitat de fixar unes quotes.

Josep Huguet, d'ERC, diu, però, que no es refia del Departament i, per això, el passat mes de març ja va presentar dues proposicions no de llei per instaurar unes quotes de pantalla i fomentar el doblatge. Huguet critica que, durant els últims anys, les ajudes que la Generalitat donava a les pel·lícules doblades en forma de promoció publicitària només han afavorit les distribuïdores: "molts d'aquests llarg-metratges eren productes de molt poca importància, però en ser doblats al català rebien una forta promoció publicitària amb diners de la Generalitat, que només beneficiaven les distribuïdores". Huguet es refereix a pel·lícules de les quals només se'n fan 25 còpies per a tot l'estat, quan la mitjana per a una pel·lícula comercial és d'unes cent.

Reaccions del sector. Per la seva banda, distribuïdors i exhibi-

dors reiteren la seva oposició a qualsevol regulació del sector. José Antonio Rodríguez Bispo, portaveu de la Federació de Distribuïdores de Cinema d'Espanya (FEDICINE), afirma que "el decret, si s'aprova com està redactat, és de difícil compliment perquè provoca unes despeses molt importants".

El cost del doblatge d'una pel·lícula al català varia entre els 2 o els 3 milions de pessetes d'una pel·lícula normal fins els 15 o 20 que pot costar una producció Disney.

ARXIU / RICARD CUGAT

El preu de les còpies es mou entre les 200.000 i les 400.000 pessetes, en funció de la durada.

Segons el director general de Política Lingüística, Lluís Jou, si el decret hagués estat en vigor el 1997, les distribuïdores haurien d'haver traduït les 45 pel·lícules més vistes (les que van tenir més de 16 còpies pel Principat), cosa que els hagués costat uns 225 milions de pessetes en doblatge (comptant una mitjana de 5 milions per cada pel·lícula).

Aquest sector, però, recaptà el 1997 més de 15.620 milions de pessetes a Catalunya i només 34 pel·lícules van ser doblades al català, d'un total de 948 llarg-metratges realitzats originalment en llengües diferents al català o l'espanyol.

Josep Huguet explica molt gràficament la posició d'ERC: "Si per

salvar les papallones del Montseny, les empreses del voltant han de fer-se càrrec dels costos d'un procés productiu que no malmeti el medi ambient; per què les empreses de distribució i exhibició no poden fer-se càrrec dels costos per a salvar la llengua?"

L'Associació Catalana de Productors Cinematogràfics i Audiovisuals (ACPCA) només ha fet pública una breu nota de premsa en què es manifesta "favorable" a acceptar que el sector "reflecteixi la pluralitat lingüística de Catalunya", però demana consens per a qualsevol mesura de normalització. Alhora, recorden que la política cinematogràfica "no pot recolzar-se únicament en la llengua i oblidar-ne la vessant industrial".

Per la seva banda, els directors de cinema consultats per EL TEMPS (Rosa Vergés, Josep Maria Forn, Pere Portabella, Francesc Bellmunt i Marc Recha) coincideixen a recomanar versions originals i rebutjar les doblades. Tot i això, Forn i Recha pensen que és "normal" que hi hagi un percentatge més alt de pel·lícules en català que el que hi ha ara.

Antoni Llorens, director de *Lau- ren*, la més important empresa de producció, distribució i exhibició de cinema amb capital català, ha afirmat a EL TEMPS que "la quota del 25% potser es pot acceptar i fins i tot superar, però s'hauria d'haver fet un estudi sociològic i econòmic perquè, ara per ara, la gent va més al cine doblat en castellà que en català". Llorens critica el Departament de Pujals per no consensuar el decret abans de fer-lo públic i assegura que l'administració tampoc no dona exemple: "TV3 compleix les quotes de pel·lícules europees passant-les a les quatre de la matinada".

Llorens també expressa la seva por que "el decret acabi afectant molt més les empreses petites que les grans distribuïdores americanes". El 90% de la distribució a Catalunya és controlada per les filials de les companyies dels Estats Units, que en aquell país són el tercer sector econòmic.

FEDICINE és l'associació que reuneix aquestes empreses a l'es-

Lluís Jou, director general de Política Lingüística: "Si el decret hagués entrat en vigor el 1997, haguéssim vist en català les 45 pel·lícules més taquilleres."

El 90% de la distribució de les pel·lícules de cinema

Antoni Llorens, director de la productora, distribuïdora i exhibidora Lauren: "El decret pot acabar afectant més les empreses petites que les grans distribuïdores americanes."

tat. El seu portaveu, Rodríguez Bispo, diu que no valora el decret en altres paràmetres que els econòmics i afirma que "FEDICINE s'ha oposat sempre a qualsevol quota i, igual que ara s'oposa a les de la Generalitat, en el seu moment es va oposar a les que fixà el govern de l'estat".

L'efecte dòmino. La modèstia dels costos que provoca el doblatge de les pel·lícules més taquilleres fa pensar que les companyies americanes tenen alguna altra raó per oposar-s'hi amb convicció. I encara més en un mercat com el català, de reduïdes dimensions però percentualment important: Segons un informe de 1993 del Departament de Cultura, Catalunya és el país europeu amb la mitjana d'assistència anual al cinema més alta (cada català va 3,40 vegades al cinema cada any).

La veritable preocupació de les companyies americanes es fa palesa en una anàlisi de Rodríguez Bispo: "Ens temem que es produeixi un efecte dòmino i que, després de Catalunya, facin la ma-

ARXIU / RAFA GIL

teixa reclamació al País Basc, a Galícia o a d'altres països europeus, com ara Escòcia".

El portaveu de FEDICINE adverteix també que el decret "potser es contradiu amb les lleis de la Unió Europea", però es nega a aclarir si prendrien accions legals per aturar aquest decret.

Lluís Jou, per la seva banda, qualifica les reunions amb FEDICINE de "molt correctes" i no creu que,

després de les al·legacions presentades per les diferents parts implicades, el decret s'hagi de modificar substancialment. Les modificacions sobre l'actual esborrany podrien afectar només el període d'adaptació que se li dóna al sector: la data en què el decret ha d'entrar en vigor plenament, fixada en l'1 de gener del 2001 podria endarrerir-se un any. D'altra banda, s'han de negociar encara les ajudes que la Generalitat dedicarà al sector en forma de suport publicitari o d'altres mesures.

Així doncs, aquest dijous, 9 de juliol, finalitza el termini concedit pel Departament de Cultura perquè partits polítics i sectors afectats presentin les seves al·legacions a l'esborrany de decret. Immediatament, el govern presentarà un text definitiu, que passarà a la Comissió Jurídica Assessora, després al Parlament i entrarà en vigor l'1 de gener del 1999, amb un termini d'adaptació de dos o tres anys, en què la quota de pantalla només serà d'un 20% o menys.

Àlex Milian

El cinema en valencià continua mut

Al País Valencià, la producció cinematogràfica en català és gairebé inexistent. Bona part de culpa recau en la política en matèria audiovisual que els diversos governs de la Generalitat Valenciana han portat a terme. Així, no és estrany que la Conselleria de Cultura, amb Francesc Camps al capdavant, no haja beneficiat gens la producció i emissió de curts i llargmetratges en valencià. L'única iniciativa destacable, que Camps ha continuat dels seus antecessors en el càrrec, han estat els ajuts a la producció destinats a potenciar el mercat audiovisual valencià. Mercat que tracta amb indiferència les dues llengües oficials.

Ben al contrari de plantejar el desenvolupament de lleis que asseguren quotes de pantalla en valencià, els dirigents d'aquesta conselleria s'han dedicat a donar subvencions econòmiques —que no han incidit en la normalització del valencià—. Ajuts, això sí, que han sumat 365 milions de pessetes en els darrers tres anys. Així doncs, les empreses productores es presenten al concurs que anualment convoca la Conselleria de Cultura per distribuir les subvencions. Les productores reben els obsequis segons l'acompliment dels requisits demanats. Un d'aquests és l'ús del valencià. No és, però, obligatori per optar-hi. Més aviat, se'l titlla de preferent, fet que col·loca el valencià en una situació de discri-

mació respecte el castellà. En ser només preferent, les productores prefereixen lliurar els treballs en castellà, que tenen un mercat consolidat i així poden extraure'n més rendibilitat econòmica.

En tots els casos, la Conselleria obliga l'empresa que obté la subvenció a cedir a la Filmoteca Valenciana (actualment en procés de remodelació) dues còpies originals del film: una en castellà, i l'altra en valencià. No obstant això, les productores no tenen l'obligació de fer-les arribar a les empreses distribuïdores, que sempre acaben agafant la còpia més rendible de cara el mercat, és a dir, la castellana. De vegades, com ha succeït enguany, la Filmoteca ni tan sols ha de tenir obligatòriament una còpia en suport original. Així, es pot lliurar en suport cinema la versió en llengua castellana i en suport de vídeo domèstic, la valenciana.

Aquests ajuts, exclusivament econòmics, ens expliquen per què a la ciutat de València l'any passat els cinèfils només pogueren veure una sola pel·lícula en valencià: *Gràcies per la propina*, de Francesc Bellmunt. O per què en la darrera convocatòria de subvencions en matèria audiovisual de la Conselleria de Cultura, solament dues sèries —que no llargmetratges— estigueren originalment realitzades i lliurades en valencià. **Salvador Giménez**